

ד"ר אלכסנדר מנס ז"ל, 1930-2010

בראשית דצמבר 2010, עם צאת הגיליון ה-50 של סיינטיפיק אמריקן ישראל, הלך לעולמו העורך המייסד של כתב העת - ד"ר אלכס מנס. אלכס היה אדם רחב-אופקים ועתיר הישגים, ועם זאת צנוע במידה קיצונית, עד כדי כך שרבים סעמיתיו, ואף בני משפחתו, לא ידעו עד כמה רחבים היו תחומי עיסוקיו.

בין הישגיו הבולטים בשירות המטאורולוגי עסק אלכס בתכנון ופיתוח מנהרת הרוח של השירות, בנייה של פרויקט תסקיר השפעה על הסביבה של רידניג ד' (התסקיר הראשון שנערך בארץ לתחנת כוח) ולאחריו תסקירים של אתר רבין ורוטנברג, וכן הקמה וניהול במשך שנים רבות של מערכת הבקרה לסירוגין (מב"ס) השומרת על איכות האוויר מפני זיהום של מקורות גבוהים.

אלכס היה בין החלוצים בישראל לקידום אנרגיות מתחדשות. הוא ערך את אטלס הרוח של מדינת ישראל, הקים את המרכז הלאומי לקרינה בבית דגן, את רשת התחנות הסולריות בנגב ואת תחנת הקרינה הבין-לאומית בשדה בוקר המשולבת במעקב אחר שינויי אקלים. בנייהו של ד"ר אלכס מנס, החל השירות המטאורולוגי בשדרוג תחנותיו לתחנות אוטומטיות שמספרן מגיע היום ליותר מ-80 תחנות ברחבי הארץ.

ד"ר מנס היה בין המרצים הבולטים בחוג לגאוגרפיה של אוניברסיטת תל אביב, שם גם הנחה עבודות מחקר בנושאים אקלימיים. ידיעותיו

המקצועיות, יכולותיו הדידקטיות וניסיונו הרב הביאו לכך שאלכס היה מבוקש מאוד בפעילות הסיוע הבין-לאומית של ישראל בעולם. הוא היה נוהג לנסוע מדי שנה ברחבי העולם כדי להעביר סדנאות, בנסיעתו האחרונה, כשכבר התקרב לגיל 80, העביר סדנה באתיופיה במשך כחודש.

לפני תשע שנים נטל על עצמו אלכס מנס את משימת עריכת המהדורה העברית של סיינטיפיק ישראל אותה הוביל בידיעותיו הרבות, ביוזמתו ובחריפותו במשך חמישים הגיליונות הראשונים. במקביל ערך את כתב העת המקוון של החברה הישראלית לפיזיקה - "פיזיקה פלוס".

יהא זכרו ברוך.

ד"ר אלכס מנס (משמאל) בעת בניית מנהרת הרוח בשירות המטאורולוגי.

ד"ר אלכס מנס נולד בבילגוראי, עיירה יהודית-פולנית קטנה ליד לובלין. כבן למשפחה דתית למד בבוקר בבית ספר פולני ואחרי הצהריים ב"חדר" עד פרוץ מלחמת העולם השנייה. עם הכיבוש הגרמני, ולאחר שחווה חוויות קשות מאוד, ברח מהמשפחה לגבול פולין-רוסיה ומשם הוגלתה, בסוף 1940 לסיביר. החינוך החילוני שרכש בסיביר, החשיפה לספרות הרוסית, והרושם הקשה שהותירו בו מוראות המלחמה, היו אבני דרך בהשקפת עולמו: חשיבה ריאלית, רציונלית, התנגדות עמוקה לאמונות תפלות, ליברליות חסרת פשרות ואמונה בחופש האדם ובכבודו. השקפת עולם זו היא שהובילה אותו לעסוק במדע ובטכנולוגיה.

עם סיום המלחמה חזרה המשפחה לפולין, לעיר לודג', שם השלים תעודת בגרות ולמד חשמלאות. ב-1950 עלה עם הוריו ואחיו לישראל, התגורר במשך כשנה בקיבוץ עין השופט, למד באולפן ועבד כחשמלאי. ב-1952 החל ללמוד הנדסת חשמל בטכניון בחיפה כשלפרנסתו עבד כסבל בגמל ואחר כך כמורה למתמטיקה בעין השופט.

לאחר נישואיו לאילנה, ב-1960, וכדי לממן את דירתם הראשונה, החל אלכס במשימת הנחלת המדע והטכנולוגיה לקהל הרחב, כשנסע לאורכה ולרוחבה של הארץ כדי להרצות בקיבוצים על עקרונות הטיסה לחלל (סידרה שכונתה "מפגשים מן הסוג השלישי").

עם סיום לימודיו בטכניון התחיל לעבוד בשירות המטאורולוגי כעוזר מחקר. במקביל לעבודה, סיים תואר שני במדעי כדור הארץ באוניברסיטת תל אביב ולאחר מכן השלים דוקטורט בפיזיקה במכון ויצמן למדע ב-1988.

אלכס מנס עבד בשירות המטאורולוגי במשך 52 שנה והגיע לעמוד בראש המחקר והפיתוח של השירות. הוא היה מעורב בפיתוח השירות, במחקרים להבנת מזג האוויר והאקלים בישראל, ובסיוע לגורמים רבים הנדרשים למידע מטאורולוגי לצורכי תכנון ופיתוח.